

1. europejskie sympozjum na temat ekologii i ochrony źródeł (Münster, 6–10 III 1996 r.)

Głównym organizatorem sympozjum było Towarzystwo Ekologii i Ochrony Źródeł (*Gesellschaft für Quellökologie und Quellschutz e.V. – Society of Spring Ecology and Conservation*, w skrócie SSEC). Towarzystwo to zostało założone przez grupę roboczą ochrony źródeł Centrum Ochrony Przyrody Północnej Westwalii. Zrzesza biologów, geografów, ekologów i inżynierów krajobrazu oraz wielu przyrodników–amatorów. W ostatnim czasie do Towarzystwa przyjętych zostało też dużo osób z innych krajów Europy, tak więc nabiera ono charakteru międzynarodowego. Działania na rzecz poznania ekologii źródeł i ich ochrony prowadzone są wspólnie ze wspomnianym Centrum Ochrony Przyrody. Począwszy od 1992 roku rozpoczęte zostały duże programy monitoringu i ochrony źródeł na terenie Północnej Westwalii oraz innych landów Niemiec. Opracowane materiały, a także sposoby monitoringu spotkały się z zainteresowaniem w innych krajach Europy. W efekcie rozpoczęte zostały podobne projekty monitoringu i ochrony źródeł.

Warto jeszcze wspomnieć, że Towarzystwo (SSEC) wydaje od niedawna pismo naukowe pt. „*Crunoecia*”, w całości poświęcone problemom ekologii i ochrony źródeł, które z roku na rok z lokalnego pisma niemieckiego staje się pismem międzynarodowym.

Zorganizowane sympozjum jest efektem powodzenia działań na rzecz źródeł w Niemczech. W intencji organizatorów miało ono zapoczątkować dekadę ochrony źródeł w Europie. Czas pokaże, czy zamierzenia te zostaną zrealizowane.

Sympozjum obradowało w gmachu głównym Uniwersytetu Wilhelma w Münster. Współorganizatorami sympozjum były *Naturschutzzentrum NRW* oraz *Nordrhein-Westfale-Stiftung Naturschutz, Heimat- und Kulturpflege* (główny sponsor).

Do udziału w sympozjum z referatami plenarnymi zostało zaproszonych kilka osób z Białorusi, Holandii, Kanady, Polski, Szwajcarii, USA, Węgier, Włoch. Miały one możliwość spotkać się przed sympozjum w uniwersyteckim domku gościnnym w Wettringen. Pozwoliło to nie tylko odpocząć po trudach podróży (istotne zwłaszcza dla osób z Kanady i USA, jak też podróżujących autobusem z Białorusi – ponad 1,5 doby podróży!). Wielce przydatne i owocne okazały się również rozmowy kularowe.

Na sympozjum, w którym brało udział około 300 osób – głównie z Niemiec – przedstawiono 53 referaty oraz kilka plakatów. Jakkolwiek oficjalnymi językami sympozjum były angielski i niemiecki, to zdecydowana większość referatów wygłoszona została po niemiecku. Stanowiło to niewątpliwe utrudnienie. Wszak było to sympozjum międzynarodowe. Wynikało to jednak z koncepcji organizatorów dużego otwarcia na tak zwanych amatorów. Ostatecznie osoby wyłącznie anglojęzyczne zostały zaproszone na koszt organizatorów i miały „służyć” najliczniejszym niemieckim uczestnikom (nie zaś odwrotnie!). Sympozjum w całości pomyślane było jako spotkanie szerokiego grona osób, a nie tylko wąskiej grupy specjalistów. Dla ochrony źródeł konieczne są pieniądze i duża aktywność społeczeństwa. Dlatego też obok wygłaszanych referatów integralną częścią sympozjum były wystawy popularnonaukowe oraz liczne imprezy towarzyszące.

Sympozjum otworzyły przemowy ważnych osobistości, w tym ministra ochrony środowiska Północnej Westwalii oraz wykład inauguracyjny prof. Dudleya D. Williamsa,

poświęcony źródłom Kanady i ich faunie. W ciągu dwóch kolejnych dni referaty były wygłaszane równolegle w trzech grupach tematycznych. Tematyka referatów była bardzo różna: dotyczyła pojedynczych gatunków krenobiontów, spisu gatunków ze źródeł różnych obszarów, typologii źródeł, modelowania procesów zachodzących w źródłach i ich otoczeniu, ponadto dotyczyła biomonitoringu, hydrologii, ochrony źródeł, zaangażowania szkół oraz wolontariuszy itp. Spośród bezkręgowców wydaje się, że najlepiej zbadane są w źródłach wodopójki (*Hydracarina*), chruściki (*Trichoptera*), chrząszcze (*Coleoptera*) oraz *Chironomidae*. Jednakże i w tych grupach jest wiele luk i niewiadomych.

W trzech referatach zaznaczył się „akcent polski”. Dr Lesław Wołejko ze Szczecina mówił o sukcesji (przekształceniach) roślinności źródliskowej w północno-zachodniej Polsce w odniesieniu do wpływu działalności ludzkiej, mój referat dotyczył metod badań źródeł oraz fauny bezkręgowców źródeł Polski. Trzeci referat, wygłoszony przez Holendrów, dotyczył hydroekologicznych zjawisk źródła Diabli Skok (Pojezierze Pomorskie).

W sobotę 9 marca, po zakończeniu części *stricte* naukowej i dyskusji plenarnej, zostały wygłoszone referaty dotyczące edukacji i projektów zmierzających do ochrony źródeł. W niedzielę odbyło się pięć wycieczek terenowych. Pod koniec br. wszystkie referaty zostaną opublikowane na łamach czasopisma „*Crunoecia*” (numer 5).

Głównym celem sympozjum było rozpoczęcie prac badawczych i ochroniarskich nad źródłami w Europie. Planowane jest między innymi wydanie atlasu (spisu gatunków) organizmów żyjących w źródłach Europy. Ostateczna forma tego opracowania nie jest jeszcze wykrystalizowana. Z przyczyn technicznych zdecydowano się na tworzenie zespołów krajowych. Spotkania międzynarodowe odbędą się za 5 (spotkanie robocze) i 10 lat (konferencja podsumowująca i zamykająca dekadę ochrony źródeł w Europie).

Niniejszym chciałbym podziękować organizatorom (SSEC) za pokrycie kosztów pobytu oraz Fundacji im. Stefana Batorego za finansowanie kosztów podróży do Münster.

Stanisław Czachorowski